Kuratorium Oświaty
w Warszawie
Al. Jerozolimskie 32, 00-024 Warszawa

Warszawa, dn. 18 września 2025 r.

OBR.6332.4.2022.ZM

Dyrektorzy
szkół i przedszkoli
województwa mazowieckiego

Szanowni Państwo Dyrektorzy,

w nawiązaniu do pisma dotyczącego kontynuowania wzmożonej uwagi oraz zakazu wstępu do szkół i przedszkoli osób postronnych w związku z wprowadzonym stopniem alarmowym BRAVO, przesyłam w załączeniu do służbowego wykorzystania:

- pismo Minister Edukacji Pani Barbary Nowackiej
- rekomendacje jak rozmawiać z uczniem o trudnej sytuacji kryzysowej.

Łączę wyrazy szacunku

Mazowiecki Kurator Oświaty
/-/
Wioletta Krzyżanowska

Minister Edukacji

DWP-WZP.493.324.2025.EES
Warszawa, 15 września 2025 r.

Kuratorzy Oświaty
wszyscy

Szanowne Panie i Panowie Kuratorzy,

mając na uwadze ostatnie wydarzenia naruszenia polskiej przestrzeni powietrznej oraz dyskusji w mediach i społeczeństwie nad rozwiązaniami z zakresu bezpieczeństwa kraju, wywołującej lęki i obawy, zwracam się z uprzejmą prośbą o wzmocnienie nadzoru pedagogicznego w szkołach i placówkach.

Prezes Rady Ministrów podpisał zarządzenia, które do 30 listopada 2025 r. przedłużają obowiązywanie trzech stopni alarmowych:

- BRAVO (2. stopień zagrożenia) – obowiązuje na terytorium całego kraju – zarządzenie nr 43 z dnia 28 sierpnia 2025 r.;
- BRAVO-CRP (2. stopień zagrożenia) – obowiązuje na terytorium całego kraju – zarządzenie nr 44 z dnia 28 sierpnia 2025 r.;
- BRAVO (2. stopień zagrożenia) wobec polskiej infrastruktury energetycznej mieszczącej się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej – zarządzenie nr 45 z dnia 28 sierpnia 2025 r.

Warto wiedzieć, że nie nakazują one zamykania drzwi do przedszkoli, szkół i placówek przed rodzicami i specjalistami. Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Administracji i Spraw Wewnętrznych, które zostało przekazane 13 sierpnia 2024 r.[1]:

„zakłada się zapobiegawczy charakter wprowadzonych stopni, dostosowany do określonych okoliczności i specyfiki obiektowej, a jednocześnie nie przyjmuje się całościowego wyłączenia z użytkowania określonych kategorii obiektów.

W tym kontekście podkreślić należy, że wprowadzenie stopni alarmowych nie może być przesłanką zawężenia konstytucyjnych praw i wolności, których ograniczenie jest bezpośrednio powiązane z wprowadzeniem stanów nadzwyczajnych.

Odnosząc się do drugiego stopnia alarmowego (BRAVO) w kontekście zakazu wstępu osób postronnych do przedszkoli, szkół i uczelni, należy zaznaczyć, że zakaz ten należy rozpatrywać z perspektywy celowościowej. Celem przedmiotowego zakazu jest bowiem zapewnienie podwyższonego poziomu bezpieczeństwa dzieciom, młodzieży, studentom, kadrze dydaktycznej i innym pracownikom przedszkoli, szkół i uczelni lub imiennie weryfikowalnym gościom, przebywającym na terenie danej placówki, a zatem osobom, na rzecz których dana placówka funkcjonuje, ich obsłudze, a w przypadku dzieci – również ich rodzicom lub opiekunom prawnym, których bezpieczeństwo, rozumiane z perspektywy ochrony życia i zdrowia, stanowi wyższe dobro względem wolności czasowo ograniczonych przez wskazany zakaz. Realizacja tego celu nastąpi zatem jedynie wówczas, gdy zapewniona jest możliwość dokonania weryfikacji celu przebywania w danym obiekcie lub na danym terenie konkretnej osoby lub grupy osób. (…)

[1] Pismo do DWP MEN sygn. DPP-WTPZ.0511.6.2024(2) z 13 sierpnia 2024 r.

Zakaz wynikający z wprowadzenia stopnia alarmowego nie może również uniemożliwiać dyrektorom placówek wynajmowania ich pomieszczeń na rzecz osób trzecich, które ponoszą odpowiedzialność z tytułu ich użytkowania na zasadach ogólnych.

Dodatkowo pragnę podkreślić, że pomimo braku przepisów, definiujących osobę postronną, której zabrania się wejścia na teren szkoły, przedszkola czy innej instytucji opiekuńczo-wychowawczej w czasie obowiązywania drugiego stopnia alarmowego BRAVO lub stopnia wyższego, jako nieuzasadnione uznać należy traktowanie jako osoby postronnej, rodziców lub opiekunów prawnych dzieci i młodzieży.”.

Ponadto, dzieci i młodzież mogą być narażone na mnogość argumentów, informacji często sprzecznych ze sobą i trudnych do zrozumienia. Towarzyszyć im może lęk i zagubienie we właściwej interpretacji zasłyszanych lub oglądanych przekazów i wydarzeń, które się dzieją obok nich.

Obowiązkiem szkoły jest podejmowanie działań mających na celu utrzymanie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w placówkach oraz upowszechnianie wiedzy o bezpieczeństwie i kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń. Niewymuszona rozmowa z nauczycielem, wychowawcą, w obecności psychologa lub pedagoga na temat obecnej sytuacji geopolitycznej może pomóc uczniom i uczennicom zrozumieć, co dzieje się wokół nich, umożliwi zrozumienie własnych emocji i uspokoi niepewność. Dlatego, w załączeniu przekazuję dla nauczycieli i wychowawców „Rekomendacje - jak rozmawiać z uczniem o trudnej sytuacji kryzysowej” i zwracam się z prośbą o upowszechnienie ich w jednostkach systemu oświaty.

Z wyrazami szacunku

Barbara Nowacka
Minister Edukacji
/ – podpisano cyfrowo/

Rekomendacje
jak rozmawiać z uczniem o trudnej sytuacji kryzysowej
(o dronach, naruszeniu granic itp.)

bez wzbudzania lęku

1. **Rozpoznaj temat, skorzystaj z wiarygodnych źródeł, stron na portalu gov.pl**
2. **Dostosuj informacje i język do rozwoju i możliwości poznawczych i emocjonalnych dziecka**
   - mów prostym, zrozumiałym językiem, który wyjaśnia sytuację w sposób odpowiadający wiekowi i poziomowi rozwoju dziecka;
   - nie wzbudzaj u uczniów niepotrzebnego lęku i niepokoju;
   - przedstaw obecną sytuację (informacje dotyczące sytuacji politycznej w jakiej się znajdujemy), dawkuj informacje, jeżeli dziecko nie podtrzymuje tematu poprzestań na prostej odpowiedzi;
   - omów bądź przypomnij zasady bezpieczeństwa, sygnały alarmowe, pierwszą pomoc;
   - przypomnij, aby dziecko nie dotykało nieznanych mu przedmiotów lub pozostałości;
   - poinformuj do kogo w szkole lub do jakich instytucji powinni się zwrócić.
3. **Dowiedz się co dziecko wie i co czuje, jak odbiera tę sytuację?**
   - zapytaj uczniów o ich samopoczucie i emocje, jakie wywołuje aktualna sytuacja (np. jak się czujecie w tej sytuacji, o czym myślicie, co daje/dałoby wam poczucie bezpieczeństwa, kto daje/dałby wam poczucie bezpieczeństwa);
   - zapytaj uczniów o obawy;
   - pozwól mówić, ale też pozwól milczeć – nie namawiaj do mówienia, milczenie nie oznacza braku udziału w rozmowie (daj poczucie bezpieczeństwa, nie oceniaj i nie pozwól oceniać, zapewnij, że można mówić i milczeć, że i to i to jest w porządku);
   - zapytaj, o czym uczniowie chcieliby porozmawiać w związku z obecną sytuacją, jakie tematy poruszyć, czego się dowiedzieć, z kim spotkać itp.;
   - jeśli nie znasz odpowiedzi na pytanie, powiedz „nie wiem” i zaproś uczniów do wspólnego namysłu – niech wykorzystają dobre źródła, niech wspólnie rozważą jakąś kwestię.
4. **W rozmowie zachowaj spokój i dostosuj słownictwo do wieku dziecka**
   - nie wpadaj w panikę, staraj się mówić uspokajająco, buduj podczas rozmowy bezpieczną atmosferę;
   - stosuj techniki aktywnego słuchania;
   - używaj zrozumiałego języka dopasowanego do wieku i potrzeb dziecka;
   - nie lekceważ wypowiedzi dziecka;
   - szanuj emocje dziecka, czasem dzieci mocniej przeżywają to co się dzieje;
   - zapewnij dziecku wsparcie emocjonalne.
5. **Uczul uczniów na fałszywe informacje pojawiające się w Internecie.**

- zapytaj uczniów, skąd czerpią informacje, stwórzcie wspólnie bank rzetelnych źródeł, zastanówcie się, jak zanurzenie w negatywnych informacjach wpływa na psychikę człowieka;
- podkreśl konieczność korzystania tylko ze sprawdzonych źródeł informacji, bowiem nie wszystkie komunikaty pojawiające się mediach są prawdziwe (*fake newsy* – wskazać, jak identyfikować propagandę, jak bezpiecznie poruszać się w cyberprzestrzeni i na co zwracać szczególną uwagę).

Najważniejsze telefony alarmowe

- **112 numer alarmowy (bądź przez aplikację mobilną - Alarm112)**
- **999 Pogotowie ratunkowe**
- **998 Straż Pożarna**
- **997 Policja**
- **987 Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego**
- **986 Straż miejska**

Jak wezwać pomoc

Mów spokojnie i wyraźnie, aby dyspozytor mógł zebrać informacje.

Podaj dokładny adres. Jeśli go nie znasz, opisz charakterystyczne elementy krajobrazu.

Jeżeli jesteś w lesie – odczytaj numery ze słupka oddziałowego, one pomogą leśnikom lub innym służbom zorientować się o twoim położeniu w terenie.

Wyjaśnij, co się stało i czy zagrożone jest życie, zdrowie lub mienie.

Poczekaj, aż operator potwierdzi przyjęcie zgłoszenia. Nie rozłączaj się pierwszy.